

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/53/2023
Identifikačné číslo spisu:	5120205125
Dátum vydania rozhodnutia:	28.11.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Nora Halmová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:5120205125.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Nory Halmovej a sudcov JUDr. Aleny Svetlovskej a JUDr. Ing. Maria Dubaňa v spore žalobcov 1/ Š. Č., narodeného XX. A. XXXX, Š. XXXX, 2/ A. S., narodeného XX. O. XXXX, Š., K. XXXX, zastúpených spoločnosťou Advokátska kancelária Hagara - Hagarová, s. r. o., advokátska kancelária, Žilina, Daniela Dlabača 35, IČO: 36 806 498, proti žalovanej obchodnej spoločnosti KOOOPERATIVA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group, Bratislava, Štefanovičova 4, IČO: 00 585 441, zastúpenému JUDr. Baltazárom Mucskom, advokátom, Bratislava, Vajnorská 55, o zaplatenie 83.040,11 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 17Csp/39/2020, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Žiline 21. decembra 2022 sp. zn. 11CoCsp/22/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobcom 1/ a 2/ p r i z n á v a náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanej v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 14. februára 2022 č. k. 17Csp/39/2020-129 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne istinu vo výške 83.040,11 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 80.966,61 eura od 25. marca 2020 do zaplatenia, a to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I. napadnutého rozsudku) a žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ trovy konania v celom rozsahu trov konania (výrok II. napadnutého rozsudku).

1.2. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobcovia 1/ a 2/ ako osoby zodpovedné za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla povinne zmluvne poisteného u žalovanej (EVČ: I. XXXAR) uhradili poškodeným škodu a náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch tak, ako im bola uložená rozsudkom Okresného súdu Martin sp. zn. 15C/213/2013-529 zo dňa 25. mája 2018. Žalobcovia 1/ a 2/ výzvou na zaplatenie zo dňa 26. augusta 2019, zo dňa 02. septembra 2019, zo dňa 04. novembra 2019 a naposledy zo dňa 21. februára 2020 adresovanou žalovanej žiadali o vyplatenie plnenia vo výške 80.566,61 eura, ktoré predstavovalo poisťné plnenie v zmysle článku VIII. bod 10

Všeobecných poisťných podmienok 704 spolu s doložením právoplatných rozhodnutí, a to v lehote do 24. marca 2020. Dospel k záveru, že spôsobenie škody viacerými škodcami (pluralita škodcov) malo za následok ich solidárnu zodpovednosť, t. j. že za škodu zodpovedajú spoločne a nerozdielne. Na základe vykonaného dokazovania ustálil, že žalobcovia 1/ a 2/ v spore preukázali, že v rámci exekučného konania vedeného proti povinným sp. zn. 120EX 409/19 bola vymáhaná pohľadávka oprávnených spolu vo výške 17.742,75 eura; ďalej z dokladov peňažného ústavu (Z. I. W.. S. a K. W.. S.) zo dňa 03. septembra 2019 vyplýva, že bola vykonaná úhrada v sume 6.933,88 eura, dňa 04. septembra 2019 suma 4.840 eur, dňa 10. septembra 2019 suma 6.012 eur, dňa 13. decembra 2019 suma 61.000 eur, dňa 04. septembra 2019 suma 761,93 eura, dňa 28. augusta 2019 suma 761,93 eura. Poukázal na to, že na základe uznesenia č. k. 15C/213/2013 zo dňa 18. júna 2018 bola žalobcovi 1/ uložená povinnosť uhradiť súdnu pohľadávku vo výške 2.311,50 eura za odvolanie (od 01. októbra 2019 do podania žaloby v splátkach po 100 eur uhradil sumu 700 eur a od podania žaloby došlo zo strany žalobcu 1/ k splneniu povinnosti v celom rozsahu, t. j. od podania žaloby uhradil v pravidelných mesačných splátkach zostávajúcu časť vyrubeného súdneho poplatku vo výške 1.611,50 eura) a súčasne zo strany žalobcu 1/ došlo k úhrade sumy 462 eur (v priebehu konania bola žalobcovi 1/ uznesením Okresného súdu Martin sp. zn. 15C/213/2013-703 zo dňa 26. augusta 2020 uložená povinnosť zaplatiť súdny poplatok za žalobu vo výške 2.311,50 eura), ktorú žalobca 1/ po oslobodení od súdneho poplatku v rozsahu 80 % zaplatil dňa 17. mája 2021.

1.3. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že v konaní bol nesporný poisťno-právny vzťah a uzatvorenie poisťnej zmluvy - poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla č. 3491050740 s účinnosťou od 27. januára 2010 medzi žalobcom 1/ a žalovanou a právny vzťah v danej veci medzi stranami sporu súd posudzoval podľa zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla platnom v čase trvania poisťného vzťahu (ďalej len „zákon o povinnom zmluvnom poistení“) ide o nárok na plnenie založený osobitným právnym predpisom, kedy podľa § 4 ods. 2 písm. a) a b) poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu a) škody na zdraví a nákladov pri usmrtení, b) škody vzniknutej poškodením, zničením, odcudzením alebo stratou vecí v spojení s povinnosťou poisťovateľa poskytnúť poisťné plnenie do 15 dní po doručení právoplatného rozhodnutia súdu o výške náhrady škody poisťovateľovi. Súd prvej inštancie poukázal na to, že v danom prípade o nároku na náhradu škody rozhodoval Okresný súd Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 15C/213/2013, a teda poisťná udalosť nastala dňom, kedy rozhodnutie, podľa ktorého má poisťovateľ plniť, nadobudlo právoplatnosť (t. j. právoplatnosťou rozhodnutia Okresného súdu Martin sp. zn. 15C/213/2013-529 zo dňa 25. mája 2018 vo vzťahu k náhrade škody vo výroku I., ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 13. júna 2018, a pokiaľ ide o nemajetkovú ujmu výrokom II. v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Žiline zo dňa 30. apríla 2019 sp. zn. 10Co/249/2018, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 14. júna 2019). Dospel k právnomu názoru, že vo vzťahu k povinnosti žalovanej poskytnúť žalobcom poisťné plnenie je poisťnou udalosťou deň právoplatnosti rozhodnutia, pričom nárok na poisťné plnenie si žalobcovia 1/ a 2/ uplatnili na súde dňa 04. mája 2020, t. j. pred uplynutím premĺčacej doby podľa § 104 Občianskeho zákonníka, a preto námietku premĺčania vznesenú žalovanou vyhodnotil ako nedôvodnú. Ohľadne otázky premĺčania sa stotožnil i s vyjadrením žalobcu, že žalovaná v rozpore s podstatou a logikou poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla zamieňa škodovú udalosť (dopravná nehoda, udalosť, z ktorej škoda vznikla) za poisťnú udalosť, teda vznik povinnosti poisteného, resp. poisťovne nahradíť škodu, za ktorú poistený zodpovedá, a ktorá bola spôsobená prevádzkou poisteného motorového vozidla. Súd prvej inštancie konštatoval, že otázka ustálenia vecnej legitímácie poisťovne v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy v súvislosti so vznikom poisťnej udalosti bola ustálená a definitívne vyriešená, kedy z rozhodnutia NS SR z 31. júla 2017 sp. zn. 6MCdo/1/2016 vyplýva, že „škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv spôsobeného prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná“. Na základe uvedeného ustálil, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je nárok krytý povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, keď v zmysle ustanovení § 4 ods. 2 písm. a) zák. č.

381/2001 Z. z. je za škodu na zdraví potrebné považovať aj nemajetkovú ujmu.

1.4. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní o uplatnenom nároku žalobcov 1/ a 2/ titulom poistného plnenia vychádzal zo skutočnosti, že základom pre splnenie povinnosti poisťovateľa plniť je tá okolnosť, že poistený zodpovedá poškodenému za škodu podľa príslušných právnych predpisov (§ 420 a nasl. Občianskeho zákonníka). Z tohto pohľadu poukázal na akcesorický charakter poistného vzťahu, keďže tento vzťah závisí od existencie primárneho zodpovednostného vzťahu medzi poisteným škodcom a poškodeným. Uviedol, že záväzok poisťovateľa nahradiť škodu poškodenému nie je záväzkom voči nemu, ale voči poistenému. Súd prvej inštancie poukázal na to, že žalobcovia 1/ a 2/ svoje tvrdenia podopreli listinnými dôkazmi, a to právoplatnými súdnymi rozhodnutiami, ako i výpismi z účtov o realizovaných úhradách, keď poukázal na § 151 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Dospel k záveru, že výška preukázaných a uhradených nárokov zo strany žalobcov 1/ a 2/ spolu predstavovala sumu 83.040,11 eura (sumy 17.742,75 eura + sumy 61.000 eur + sumy 1.523,86 eura + sumy 2.311,50 eura + 462 eur) a túto žalovaný v priebehu celého konania nijakým spôsobom nenamietal, nijakým spôsobom nespochybnil a nenavrhol žiadne dôkazy na preukázanie opaku. Na základe uvedeného súd prvej inštancie žalobe v celom rozsahu ako právne dôvodnej a preukázanej vyhovel a zaviazal žalovanú zaplatiť sumu vo výške 83.040,11 eura.

1.5. Súd prvej inštancie mal v konaní preukázané, že žalobcovia 1/ a 2/ opakovanými výzvami naposledy dňa 21. februára 2020 žiadali žalovanú o splnenie poistného plnenia k poistnej udalosti a bola jej poskytnutá lehota splniť túto povinnosť do 24. marca 2020. Na základe uvedeného ustálil, že žalovaná sa dostala do omeškania so splnením peňažného záväzku odo dňa nasledujúceho po tomto dni, preto priznal žalobcom 1/ a 2/ popri istine i úroky z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 80.566,61 eura od 25. marca 2020 až do zaplatenia.

1.6. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP tak, že priznal žalobcom 1/ a 2/ právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 21. decembra 2022 sp. zn. 11CoCsp/22/2022 rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil a zároveň vyslovil, že žalobcom 1/ a 2/ oprávneným spoločne a nerozdielne proti žalovanému priznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2.1. Odvolací súd v odôvodnení poukázal na skutočnosť, že žalovaná v odvolaní primárne namietala nesprávne právne posúdenie vznesenej námietky premlčania voči v spore uplatnenému nároku. Uviedol, že nárok poškodeného na náhradu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla voči poisťovateľovi a nárok na náhradu tejto škody voči škodcovi sa premlčujú samostatne. Poškodený preto v snahe predísť premlčaniu nároku si musí svoj nárok uplatniť voči každému povinnému subjektu včas (viď napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2MCdo/9/2013 z 27. augusta 2014). Priamy nárok poškodeného voči poisťovateľovi zo zákonného zmluvného poistenia škodcu upravený v § 15 ods. 1 zákona o povinnom zmluvnom poistení je vo vzťahu k všeobecnej úprave prezumovanej § 823 Občianskeho zákonníka posilnením postavenia poškodeného pri tomto type náhrady škody. Uviedol, že záväzok poisťovne nahradiť škodu za poisteného je záväzkom voči poistenému a nie voči poškodenému, a teda poisťovňa nie je zodpovedná za škodu spôsobenú škodcom, je však povinná plniť za zodpovedného poisteného, ktorý u nej uplatnil právo vyplývajúce mu z poistného vzťahu, t. j. aby poisťovňa v prípade poistnej udalosti plnila poškodenému (porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/38/2005 zo dňa 28. apríla 2005). Napriek tomu, že zákon o povinnom zmluvnom poistení výslovne neupravuje nárok poisteného voči poisťovateľovi na náhradu toho, čo priamo poistený (škodca) ako náhradu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla uhradil poškodenému, zmyslu a účelu právnej úpravy, ktorým je poistná ochrana zodpovednej osoby (poisteného) a jej právu, aby za ňu poisťovateľ náhradu škody zaplatil priamo poškodenému, by odporoval taký názor, podľa ktorého by poistený nemal právo, aby mu poisťovateľ uhradil to, čo poškodenému na náhradu škody poistený (škodca) ako priamy zodpovedný subjekt zaplatil, teda že by nemal nárok na refundáciu takéhoto plnenia (regresný nárok poisteného voči poisťovateľovi, ktorý

neplnil poškodenému, hoci plniť mal). Všeobecné poisťné podmienky pre poistenie zodpovednosti za škodu spravidla stanovujú, že v prípade náhrady škody priamo škodcom poškodenému, ak tento nárok spadá pod rozsah poisťného krytia, bude táto úhrada škodcovi (poistenému) zo strany poisťovne kompenzovaná (porovnaj Čl. VIII. bod 10. VPP 704). Ak si poškodený svoj nárok na náhradu škody žalobou uplatní iba voči poistenému (škodcovi), nemá to žiaden vplyv na poisťný vzťah medzi poisteným a poisťovateľom a ani právne postavenie poisteného sa tým nemôže zhoršiť. Poistený preto môže následne od poisťovateľa žiadať náhradu toho, čo na základe súdneho rozhodnutia poškodenému z titulu jeho zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uhradil (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/5/2020 z 21. októbra 2020).

2.3. Odvolací súd je názoru, že poistený má podľa § 4 ods. 4 zákona o povinnom zmluvnom poistení právo, aby poisťovateľ za neho poskytol poškodenému poisťné plnenie v rozsahu podľa § 4 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení, ak k škodovej udalosti, pri ktorej táto škoda vznikla a za ktorú poistený zodpovedá, došlo v čase trvania poistenia zodpovednosti. Poisťovateľ je povinný poskytnúť poisťné plnenie (poškodenému) do 15 dní po skončení prešetrovania potrebného na zistenie rozsahu povinnosti poisťovateľa poskytnúť poisťné plnenie alebo po doručení právoplatného rozhodnutia súdu o výške náhrady škody poisťovateľovi, ak z tohto rozhodnutia nevyplýva iná lehota na poskytnutie poisťného plnenia (§ 11 ods. 7 zákona o povinnom zmluvnom poistení; prípadne čl. VIII. bod 16 písm. b) VPP 704). Poistený nemá však v zákone upravenú možnosť na vynútenie splnenia uvedenej povinnosti od poisťovateľa, nakoľko priamy nárok na poisťné plnenie má iba poškodený. V prípade, že poisťovateľ neuhradí preukázanú náhradu škody poškodenému, nesplní si tak vlastný záväzok voči poistenému z poisťnej zmluvy, a tak poistenému, pokiaľ škodu poškodeného nahradí sám, vznikne voči poisťovateľovi nárok na náhradu tohto plnenia (regresný nárok poisteného). Táto náhrada plnenia patrí poistenému buď v celom uhradenom rozsahu alebo len v rozsahu poisťných a zákonných limitov, ak si poisťovateľ uplatní právo na zníženie plnenia ako právo zodpovedajúce jeho nároku na úpravu výšky plnenia v rozsahu poisťných limitov, či v rozsahu nárokov poisťovateľa voči poistenému vyplývajúcim z jeho práva voči poistenému odmietnuť sčasti alebo úplne plnenia v prípadoch uvedených v § 5 a § 7 zákona o povinnom zmluvnom poistení alebo v rozsahu jeho nároku na úpravu plnenia v dôsledku naplnenia predpokladov inak zodpovedajúcim regresnému nároku poisťovne voči poistenému podľa § 12 zákona o povinnom zmluvnom poistení. Toto právo na zníženie plnenia poisťovateľa voči poistenému podľa § 12 zákona č. o povinnom zmluvnom poistení si musí poisťovateľ uplatniť, pretože súd sám uvedené neskúma a na uvedené neprihliada z úradnej moci (porovnaj rozhodnutie publikované pod R 64/2020). Na základe uvedeného odvolací súd má za to, že nárok žalobcov voči poisťovateľovi (žalovanému) je nárokom regresným, vyplývajúcim z poistenia zodpovednosti žalobcu za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, ktorý nahrádza plnenie na náhradu škody (spôsobenej motorovým vozidlom poisteného škodcu) poskytnuté poškodenému poisteným, t. j. žalobcom, nakoľko (ako už bolo vyššie uvedené) podstatou tohto druhu poistenia zodpovednosti za škodu je právo poisteného (škodcu), aby za neho poisťiteľ nahradil poškodenému to, čo je mu on sám povinný plniť z titulu zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Keďže sa jedná o nárok vyplývajúci zo zmluvného vzťahu medzi poisteným a poisťovateľom, nemôže ísť o nárok z bezdôvodného obohatenia. Predmetný regresný nárok poisteného voči poisťovateľovi taktiež nie je nárokom na náhradu škody, pretože ak poistený spôsobí škodu, je za spôsobenú škodu zodpovedný (je povinný škodu nahradiť) a poisťovateľ sa nestáva osobou zodpovednou za škodu namiesto neho. Poistený však má v zmysle zákonnej úpravy poistenia zodpovednosti za škodu nárok, aby v zmysle uzatvorenej poisťnej zmluvy o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla poisťovateľ za neho nahradil poškodenému preukázané nároky na náhradu škody. Podstatným vo vzťahu poisťovateľ a poistený je práve dohodnutý poisťný vzťah (zákonné i zmluvné poisťné podmienky), pretože ten limituje rozsah povinností poisťovateľa plniť poškodenému, možnosti odmietnutia plnenia vo vzťahu k poistenému, ale aj rozsah prípadného regresného nároku poisťovateľa voči poistenému, ak poisťovateľ za poisteného plní priamo poškodenému. Z práv a povinností vyplývajúcich z poisťného vzťahu možno vyvodiť aj rozsah regresného nároku poisteného voči poisťovateľovi, ak plnil poistený priamo poškodenému, pričom poisťovateľ plnenie poškodenému neposkytol. Právo zodpovedajúce regresnému nároku si tak poisťovateľ, ako aj škodca/škodcovia musia vzájomne uplatniť. Poistený (škodca) má voči poisťovateľovi nárok na úhradu plnenia poskytnutého

poškodenému ako náhradu škody (čo vyplýva z jeho práva, aby náhradu škody za neho plnil poisťovateľ priamo poškodenému), avšak v prípade uplatnenia nárokov poisťovateľa zodpovedajúcich právu poisťovateľa odmietnuť sčasti alebo celé plnenie (§ 5, § 7 zákona o povinnom zmluvnom poistení), prípadne zodpovedajúcich právu poisťovateľa na náhradu plnenia podľa § 12 zákona o povinnom zmluvnom poistení, môže byť výška tejto regresnej náhrady poistenému nižšia, ako poistený plnil poškodenému na náhradu škody, prípadne nemusí byť žiadna. Teda, ak poistený (škodca) plní priamo poškodenému, tak poisťovateľ je mu povinný nahradiť toto jeho plnenie s tým, že môže voči nemu uplatniť výhrady v rozsahu poistných limitov, resp. v rozsahu zníženom o plnenie, ktoré môže poisťovateľ voči poistenému sčasti alebo celkom odmietnuť plniť zo zmluvných alebo zákonných dôvodov, alebo ktoré by inak mohol uplatniť v rámci nároku vyplývajúceho z § 12 zákona o povinnom zmluvnom poistení (regresný nárok poisťovateľa). Z uvedeného potom vyplýva, že je potrebné nároky poškodeného na náhradu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla odlišovať od úpravy vzájomného vzťahu medzi poisteným a poisťovateľom.

2.4. V prejednávanom spore nastala situácia, keď si poškodení uplatnili v konaní vedenom na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 15C/213/2013 nárok na náhradu materiálnej škody, ako aj nemajetkovej ujmy vzniknutej v dôsledku poistnej udalosti spôsobenej prevádzkou motorového vozidla iba voči škodcom, a to žalovanému 2/ Š. Č. (v prejednávanom spore v procesnom postavení žalobcu 1/) titulom jeho zodpovednosti za škodu podľa § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka a voči žalovanému 1/ A. S. (v prejednávanom spore v procesnom postavení žalobcu 2/) titulom všeobecnej zodpovednosti za škodu podľa § 420 Občianskeho zákonníka. Okresný súd Martin na základe rozsudku č. k. 15C/213/2013-529 zo dňa 25. mája 2018 čiastočne v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 10Co/249/2018 zo dňa 30. apríla 2019 uložil škodcom v predmetnom spore žalovaným 1/ a 2/ (v prejednávanom spore žalobcom 1/ a 2/) spoločne a nerozdielne zaplatiť poškodeným nárok na náhradu škody a nemajetkovej ujmy v peniazoch. V konaní nebola medzi stranami sporná výška plnenia poskytnutá žalobcami, ktorá zodpovedá priznanému nároku. Navyše z uvedeného vyplýva, že poškodení si uplatnili nárok na náhradu škody len voči zodpovednostným subjektom - žalobcom ako škodcom. Skutočnosť, že na základe právoplatného rozhodnutia súdu boli na zaplatenie finančnej čiastky za vzniknutú škodu poškodeným zaviazaní žalobcovia ako škodcovia, však neznamená, že žalobcovia ako poistení stratili voči poisťovateľovi nárok na refundáciu nimi uspokojených nárokov poškodených. Žalobcovia ako poistení totiž na základe poistného vzťahu so žalovaným (poisťovateľom) mali nárok, aby žalovaný za nich uhradil poškodeným náhradu škody spôsobenú žalobcami v dôsledku prevádzky motorového vozidla. Vzhľadom na vyššie uvedené možno dospieť k záveru, že zo vzťahu žalobcov ako poistených a žalovaného ako poisťovateľa vyplýva právo žalobcov na náhradu plnenia, ktoré poskytli poškodeným (regresný nárok poisteného). Žalobcovia ako zodpovednostné subjekty mali plniť sami, ale zároveň mali nárok, aby za nich plnil poisťovateľ priamo poškodeným, čo sa v danom prípade ani po právoplatnosti rozhodnutia súdu o výške náhrady škody nestalo. Poisťovateľ pri poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla poistné plnenie, ktorým sa nahrádza táto škoda, neposkytuje poistenému, ale priamo poškodenému. Ak poistený škodu poškodenému sám nahradí, poisťovateľ sa nezbaví svojej povinnosti refundovať výplatu škody poistenému, pokiaľ poistený neprekročil rámec ustanovený právnymi predpismi o náhrade škody. Odvolací súd dospel k záveru, že uplatnený nárok medzi žalobcami ako škodcami a poistenými na strane jednej a žalovaným ako poisťovateľom na strane druhej je regresným nárokom poisteného voči poisťovateľovi. Tento nárok poisteného sleduje primárny cieľ poistenia zodpovednosti za škodu, a to kompenzáciu majetkovej ujmy poisteného v dôsledku úhrady oprávneného nároku poškodeného na náhradu škody, ktorú mal plniť z titulu zákonného zmluvného poistenia poisťovateľ priamo poškodenému (a to i keď si poškodený priamo nárok voči poisťovateľovi neuplatnil). Keďže regresný nárok poisťovateľa voči poistenému sa premlčuje v 3-ročnej všeobecnej premlčacej dobe, nie je daný žiadny zákonný dôvod, prečo by nahliadanie na premlčanie a beh premlčacej doby týchto vzájomných regresných nárokov v rámci spravodlivého usporiadania malo byť odlišné (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obdo/2/2021 zo dňa 29. apríla 2022, R 37/2022). Odvolací súd potom v súlade s vyššie prezentovaným záverom konštatuje, že regresný nárok poisteného voči poisťovateľovi sa premlčuje vo všeobecnej 3-ročnej premlčacej dobe podľa § 101 Občianskeho zákonníka, ktorá začína plynúť odo dňa nasledujúceho po vyplatení náhrady škody poškodenému zo strany poisteného, pretože to je deň, kedy poistení môžu uplatniť tento regresný nárok

voči poisťovateľovi prvýkrát. K úhradám žalobcov voči poškodeným dochádzalo počnúc od 28. augusta 2019 a neskôr, preto je zrejmé (keďže žaloba vo veci bola podaná na súd prvej inštancie dňa 04. mája 2020), že uvedený regresný nárok žalobcov voči žalovanému nie je premlčaný. Odvolací súd potom na základe iného právneho posúdenia dospel k rovnakému záveru vyslovenému súdom prvej inštancie, že predmetný nárok, ktorého zaplattenia sa domáhajú žalobcovia v prejednávanej spore, nie je premlčaný.

2.5. Odvolací súd rovnako ako nedôvodnú vyhodnotil aj odvolaciu námietku žalovaného týkajúcu sa nedostatku aktívnej vecnej legitímácie na strane žalobcu. Pokiaľ žalovaný namietal, že žalovaný 2/ (ako vodič motorového vozidla, ku ktorému bolo uzavreté povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a ktorý nie je prevádzkovateľom (vlastníkom) a ani držiteľom vozidla), nie je poisteným na účely zákona o povinnom zmluvnom poistení, odvolací súd poukazuje na to, že poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poisťovnej zmluve (§ 4 ods. 1 zákona o povinnom zmluvnom poistení), pričom poisteným je ten, na koho sa vzťahuje poistenie zodpovednosti [porovnaj § 2 písm. f) zákona o povinnom zmluvnom poistení v znení účinnom v čase predmetnej dopravnej nehody]. V nadväznosti na uvedené odvolací súd poukázal na to, že je potrebné rozlišovať medzi poisteným, t. j. tou osobou, na ktorú sa vzťahuje poistenie zodpovednosti a poisťníkom, ktorým je ten, kto uzavrel s poisťovňou zmluvu o poistení zodpovednosti. Okresný súd Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 15C/213/2013 vyvodil vo vzťahu k žalovaným 1/ a 2/ (v prejednávanej spore žalobcom 2/ a 1/) ako solidárnym dlžníkom zodpovednosť žalovaného 2/ (v prejednávanej spore žalobcu 1/) za vzniknutú škodu tak, že žalovaný 2/ bol osobou vykonávajúcou dopravu podľa § 427 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pričom uvedené nevyklučuje súčasnú zodpovednosť žalovaného 1/ (v prejednávanej spore žalobcu 2/) z titulu porušenia právnej povinnosti (§ 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka), t. j. v danom prípade povinnosti vodiča prispôbiť rýchlosť svojim schopnostiam, vlastnostiam vozidla, nákladu, atď. Vo vzťahu k všeobecnej zodpovednosti podľa § 420 Občianskeho zákonníka nie je ustanovenie § 427 a nasl. ustanovením špeciálnym, ale obe skutkové podstaty stoja vedľa seba. Z uvedeného dôvodu sa poškodený mohol domáhať náhrady škody voči prevádzkovateľovi dopravného prostriedku podľa § 427 Občianskeho zákonníka na základe objektívneho princípu a proti vodičovi dopravného prostriedku podľa § 420 Občianskeho zákonníka na základe zodpovednosti založenej na prezumovanom zavinení. Na uvedené reflektuje aj samotný zákon o povinnom zmluvnom poistení, ktorý vo vzťahu k nároku poisťovateľa na náhradu poistného plnenia (porovnaj § 12 uvedeného zákona) upravuje nároky poisťovateľa na náhradu poistného plnenia vo vzťahu k poisťníkovi, ako aj voči poistenému, ktorý nie je poisťníkom. Z uvedeného potom možno vyvodiť, že poisteným na účely zákona o povinnom zmluvnom poistení je tak prevádzkovateľ motorového vozidla, ako aj vodič motorového vozidla, ktorého zavineným konaním bola spôsobená škoda. Preto odvolací súd vyhodnotil námietku žalovaného o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie na strane žalobcu 2/ ako nedôvodnú.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktoré odôvodnila s poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

3.1. Dovolateľka namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená a to „posúdenie premlčania práva v prípade, ak si nárok voči poisťovateľovi uplatní poistený po tom, ako bol súdom v inom konaní zaviazaný na náhradu škody (nemajetkovej ujmy poškodeným) pozostalým po obeti dopravnej nehody“.

3.2. Žalovaná uviedla, že v konaní vzniesla námietku premlčania podľa § 104 Občianskeho zákonníka. K poisťovnej udalosti došlo dňa 26.07.2010, pričom pre začiatok plynutia premlčacej doby je rozhodujúci práve tento dátum. K podaniu žaloby voči žalovanej došlo až dňa 04. mája 2020, t. j. po uplynutí premlčacej doby, t. j. po uplynutí 1+3 ročnej premlčacej doby, ktorá uplynula v roku 2014.

3.3. Dovolateľka je názoru, že súdy nižšieho stupňa posúdili námietku premlčania nesprávne, ak prvostupňový súd vychádzal z premisy, že začiatok premlčacej doby je naviazaný na deň právoplatnosti rozhodnutia súdu, podľa ktorého má poistený nahradiť škodu, v predmetnej veci právoplatnosťou rozhodnutia Okresného súdu Martin sp. zn. 15C/213/2013. Krajský súd sa v napadnutom rozsudku síce

od právneho názoru prvoinštančného súdu odklonil, avšak prvoinštančný rozsudok potvrdil s odôvodnením, že v danom prípade Krajský súd v Žiline kvalifikoval výplatu náhrady škody poistenými ako vznik osobitného regresného nároku poistených voči poisťovateľovi, na ktorý sa vzťahuje plynutie premľacej doby podľa § 101 Občianskeho zákonníka a ktorá začína plynúť práve momentom uspokojenia nároku poškodených zo strany poistených. Tento právny názor podľa dovolateľky popiera podstatu poistného vzťahu, do ktorého vstúpili žalobcovia podpisom poistnej zmluvy. Poistenie síce kryje zodpovednosť škodcu za škodu spôsobenú motorovým vozidlom, avšak zákon nevylučuje, aby škodca plnil poškodenému sám. Následne môže poistený uplatniť nárok voči poisťovateľovi, aby mu nahradil to, čo sám plnil poškodenému, teda výšku nahradenej škody, resp. sumu ktorú mohol poškodenému nahradiť aj poisťovateľ titulom uzavretého poistenia. Práve existencia poistného vzťahu medzi škodcom a poisťovateľom určuje, že poistenému (škodcovi) plyní na uplatnenie takého nároku voči poisťovateľovi premľacia doba podľa § 104 Občianskeho zákonníka. Dovolateľka poukázala na rozhodnutie Krajského súdu v Žiline v inej právnej veci, sp. zn.: 7Co/105/2022, ktorý v odôvodnení uviedol, že premľkanie má pobádať oprávnený subjekt k tomu, aby pod sankciou premľkania uplatnil svoje právo v stanovených lehotách na príslušných orgánoch a aby tak do nekonečna neodďalovala požiadavku plnenia od povinného subjektu. Bol názoru, že na regresný nárok poistených voči poisťovateľovi sa aplikujú pravidlá o premľkaní podľa § 104 Občianskeho zákonníka, a to aj v prípadoch, kedy došlo k plneniu zo strany poistených na účet poškodeného. Začiatok plynutia premľacej doby podľa § 104 Občianskeho zákonníka konštatoval rok po vzniku dopravnej nehody. Žalobcom nič nebránilo v tom, aby preventívne, resp. „z opatrnosti“ podali žalobu o poskytnutie poistného plnenia voči žalovanému, a to najmä za takých okolností, kedy žalovaný ako ich poisťovateľ odmietol vstúpiť do konania pred Okresným súdom Martin sp. zn.: 15C/213/2013 ako intervenient. Dovolateľka poukázala na skutočnosť, že žalovaný bol v konaní Okresného súdu Martin sp. zn. 15C/213/2013 v pozícii vedľajšieho účastníka, no po zmene procesných predpisov žalovaný nevstúpil do tohto konania ako intervenient z dôvodu, že v tom čase prevládala judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o neexistencii pasívnej vecnej legitímácie poisťovní v konaniach o uplatňovaní náhrady nemajetkovej ujmy uplatnenej z povinného zmluvného poistenia motorového vozidla.

3.4. Dovolateľka navrhla, aby dovolací súd napadnuté ako aj prvostupňové rozhodnutie zrušil a vec vrátil prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie, alternatívneho zmenil tak, že žalobu žalobcov zamietne.

4. Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniu sa s tvrdeniami dovolateľky nestotožnili, majú za to, že nimi uplatnené právo na poistné plnenie nebolo v čase podania žaloby premľkané, pretože premľacia doba na vyplatenie poistného plnenia z poistnej zmluvy, predmetom ktorej bolo povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, začala plynúť najskôr právoplatnosťou rozsudku Okresného súdu Martin, sp. zn. 15C/213/2013, keďže poistnou udalosťou je v takomto prípade v zmysle označených a citovaných zákonných i zmluvných ustanovení vznik povinnosti nahradiť škodu (t. j. právoplatnosť rozsudku, ktorým bolo rozhodnuté o zodpovednosti za škodu i výške škody) a žaloba bola na súde podaná pred uplynutím premľacej doby. Právny názor žalovaného prezentovaný v tomto konaní, v zmysle ktorého je poistnou udalosťou dopravná nehoda (t. j. škodová udalosť v zmysle zákona o povinnom zmluvnom poistení) považujú žalobcovia za nesprávny, v rozpore so znením, zmyslom a podstatou zákona o povinnom zmluvnom poistení a dokonca v rozpore aj so samotnými žalovanou vyhotovenými poistnými podmienkami.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné zamietnuť.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Dovolaťka prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP (rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená), keď namieta nesprávne posúdenie otázky „posúdenie premĺčania práva v prípade, ak si nárok voči poisťovateľovi uplatní poistený po tom, ako bol súdom v inom konaní zaviazaný na náhradu škody (nemajetkovej ujmy poškodeným)“.

11. Pretože dovolateľkou uplatnený dovolací dôvod bol vymedzený v zákonných mantineloch § 432 ods. 2 CSP, bol splnený predpoklad prípustnosti dovolania vyplývajúci z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP a na tomto základe dovolací súd podrobil rozsudok odvolacieho súdu meritórnemu dovolaciemu prieskumu; pristúpil k posúdeniu dôvodnosti podaného dovolania z hľadiska uplatnenej dovolacej argumentácie, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzenej právnej otázke.

12. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

13. Dovolací súd konštatuje, že z obsahu dovolania žalovanej možno vyvodiť, že namieta nesprávne posúdenie otázky týkajúcej sa „nároku“ žalobcov proti žalovanej z titulu poistnej zmluvy a s tým súvisiaceho posudzovania otázky premĺčania takého nároku, ktorý je podľa dovolateľky jednoznačne nárokom na poistné plnenie (ako konšatovali aj konajúce súdy) s de iure objektívne stanovenou premĺčacou dobou od momentu poistnej udalosti.

14. Vzhľadom k tomu, že vyššie uvedené náležitosti dovolania žalovanej spĺňa, dovolací súd preto dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je v danom prípade procesne prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP; následne preto skúmal, či je podané dovolanie dôvodné (teda či ňou napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci).

15. Podľa § 822 Občianskeho zákonníka z poistenia zodpovednosti za škody má poistený právo, aby v prípade poistnej udalosti poisťiteľ za neho nahradil podľa poistných podmienok škodu, za ktorú poistený zodpovedá.

16. Podľa § 823 Občianskeho zákonníka náhradu platí poistiteľ poškodenému; poškodený však právo na plnenie proti poistiteľovi nemá, ak osobitné predpisy neustanovujú inak.

17. Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až § 110). Na premlčanie súd prihládne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

18. Podľa § 101 Občianskeho zákonníka pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

19. Podľa § 104 Občianskeho zákonníka pri právach na plnenie z poistenia začína plynúť premlčacia doba za rok po poistnej udalosti.

20. Podľa § 4 zákona č. 381/2001 Z. z., o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len „zákon o povinnom zmluvnom poistení“) poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve (ods. 1). Poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poistovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky na náhradu a) škody na zdraví a nákladov pri usmrtení, b) škody vzniknutej poškodením, zničením, odcudzením alebo stratou vecí, c) účelne vynaložených nákladov spojených s právnym zastúpením pri uplatňovaní nárokov podľa písmen a), b) a d), ak poistovateľ nesplnil povinnosti uvedené v § 11 ods. 6 písm. a) alebo písm. b) alebo poistovateľ neoprávnene odmietol poskytnúť poistné plnenie, alebo neoprávnene krátil poskytnuté poistné plnenie, b) ušlého zisku (ods. 2).

21. Podľa § 15 zákona o povinnom zmluvnom poistení náhradu škody uhrádza poistovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poistovateľovi a je povinný tento nárok preukázať (ods. 1). Na premlčanie nároku na náhradu škody proti poistovateľovi platí rovnaká úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila (ods. 2).

22. Dovolací súd poukazuje, že z ustanovenia § 822 Občianskeho zákonníka vyplýva, že pri poistení zodpovednosti za škodu poistiteľ v prípade poistnej udalosti nahradí za poisteného škodu, za ktorú poistený zodpovedá škodcovi. Poistiteľ teda podľa poistných podmienok preberá za poisteného povinnosť nahradit' poškodenému škodu. Je len logické, že podľa § 823 Občianskeho zákonníka platí všeobecná zásada, že náhradu platí poistiteľ poškodenému. Zaplatením náhrady škody za poisteného sa poistiteľ nestáva zodpovednostným subjektom namiesto poisteného, ani nejde o prevzatie dlžoby poisteného voči poškodenému, ktorá mu vznikla zo zodpovednosti za škodu. Dôsledkom tejto skutočnosti je, že poškodený nemá priame právo na plnenie proti poistovateľovi. Poškodený musí svoje právo na náhradu škody uplatniť voči tomu, kto za škodu zodpovedá, t. j. voči poistenému. Poistiteľ potom plní poškodenému namiesto poisteného. Iba výnimočne má poškodený priame právo na náhradu škody voči poistiteľovi, a to vtedy, ak tak ustanovujú osobitné predpisy. Takýmto osobitným predpisom je napr. zákon o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla ktorého aplikácia pre posúdenie vzťahu z poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla pripadá i v tomto prípade do úvahy.

23. Z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, má poistený právo, aby náhradu škody spôsobenú prevádzkou motorového vozidla hradil poistovateľ priamo poškodenému (§ 4 a § 15 ods. 1 zákona o povinnom zmluvnom poistení), pričom poškodený má nárok (na rozdiel od úpravy v § 823 OZ, ktorá však na možnú osobitnú úpravu odkazuje) uplatniť si právo na jej náhradu priamo voči poistovateľovi (§ 15 ods. 1, veta druhá zákona o povinnom zmluvnom poistení). Poškodený pri škode spôsobenej mu prevádzkou motorového vozidla tak má právo uplatniť si jej náhradu voči zodpovednému subjektu - škodcovi (§ 420, resp. § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka), ale aj priamo voči poistovateľovi (§ 15 ods. 1 zákona o povinnom zmluvnom poistení). Z

vyššie uvedeného teda pre dovolací súd vyplýva, že poškodený má možnosť voľby, či si uplatní nárok na náhradu škody spôsobenej mu prevádzkou motorového vozidla iba voči škodcovi, či priamo voči poisťovateľovi z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti škodcu za škodu spôsobenú motorovým vozidlom alebo si svoj nárok uplatní voči obojm týmto subjektom súčasne. Plnenie na náhradu škody mu však patrí len jedenkrát, teda plnenie jedného z týchto subjektov (poisťovateľ, poistený/škodca) spôsobuje zánik nároku na náhradu škody poškodeného voči druhému subjektu (solučné účinky plnenia poskytnutého poškodenému jedným z týchto povinných subjektov v o vzťahu k povinnosti druhého povinného subjektu plniť poškodenému).

24. Dovolací súd je tiež názoru, že vzťahy medzi škodcom, poškodeným a poisťovateľom navzájom je potrebné rozlišovať. Zatiaľ čo vzťah poškodeného a škodcu je vzťahom zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (vyplývajúci z § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka), tak vzťah medzi poisťovateľom a poisteným škodcom je vzťahom z poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovým vozidlom (zák. o povinnom zmluvnom poistení). Tento vzťah medzi poisťovateľom a poisteným škodcom je určený a vzájomné plnenie je limitované zákonnými i zmluvnými poistnými podmienkami, ktoré upravujú napr. do akých limitov je poisťovateľ povinný a komu plniť pri náhodnej poistnej udalosti, prípadne v akých prípadoch a do akého rozsahu si môže, ak za poisteného škodu nahradí, uplatniť poisťovateľ regresný nárok voči poistenému škodcovi a pod. Vzťah poškodeného a poisťovateľa škodcu je vzťahom špecifickým vyplývajúcim zo záväzku poisťovateľa z poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla voči poistenému škodcovi plniť náhradu škody priamo poškodenému, pričom poškodenému osobitný zákon o povinnom zmluvnom poistení dáva i priamy nárok voči poisťovateľovi na plnenie, ktorým mu bude táto škoda nahradená (v § 15 ods. 1). Povinnosť poisťovateľa plniť poistné plnenie priamo poškodenému je teda záväzkom poisťovateľa voči poistenému (škodcovi) vyplývajúci z ich zmluvného poistného vzťahu (§ 823 Občianskeho zákonníka; § 4 a § 15 ods. 1 veta prvá zákona o povinnom zmluvnom poistení), teda plní poškodenému aj keď si tento priamo náhradu škody voči nemu neuplatní. Táto povinnosť mu vyplýva z poistnej zmluvy uzavretej so zodpovedným škodcom ako poisteným, resp. zo zákona o povinnom zmluvnom poistení. V prípade, že si poškodený uplatní priamo nárok na náhradu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla voči poisťovateľovi podľa § 15 ods. 1 zákona o povinnom zmluvnom poistení, prípadné premlčanie tohto nároku sa posudzuje podľa rovnakej právnej úpravy ako platí na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila, t. j. premlčanie priameho nároku poškodeného na náhradu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla voči poisťovateľovi podľa § 15 ods. 1 zákona o povinnom zmluvnom poistení, ako aj nároku na náhradu škody voči zodpovedajúcemu škodcovi podľa § 427 Občianskeho zákonníka sa posudzuje podľa ustanovení o behu premlčacej lehoty pri náhrade škody upravenej v Občianskom zákonníku, teda podľa § 106 Občianskeho zákonníka (na ktoré ustanovenie odkazuje zákonná poznámka č. 22 pri § 15 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení). Z § 15 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení (a poznámky k nemu) teda jednoznačne vyplýva, že na premlčanie nároku poškodeného voči poisťovateľovi sa neaplikuje § 104 Občianskeho zákonníka ako sa domnieva žalovaná. Nárok poškodeného na náhradu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla voči poisťovateľovi a nárok na náhradu tejto škody voči škodcovi sa však premlčujú samostatne. Poškodený preto v snahe predísť premlčaniu nároku si musí svoj nárok uplatniť voči každému povinnému subjektu včas (viď napr. rozhodnutie NS SR sp. zn. 2MCdo/9/2013 z 27. augusta 2014). Uplatnenie nároku len voči jednému z povinných subjektov (napr. len voči škodcovi) neznamena uplatnenie nároku aj voči druhému povinnému subjektu (napr. voči poisťovateľovi). Medzi poškodeným a poisťovateľom aj v prípade priameho nároku poškodeného na náhradu škody podľa § 15 ods. 1 zákona o povinnom zmluvnom poistení, nejde o vzťah zodpovednosti za škodu, nakoľko zodpovednostný vzťah vzniká len medzi poškodeným a tým, kto mu spôsobil škodu, teda škodcom (poisťovňa ním nie je). Poškodený sa ani nestáva účastníkom právneho vzťahu z poistenia škodcu (neviaže ho zmluva o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, nie je jej účastníkom a ani sa nestáva účastníkom tohto vzťahu po poistnej udalosti), má len v zmysle osobitného predpisu priznaný osobitný priamy nárok voči poisťovateľovi na náhradu škody spôsobenej poisteným škodcom. Priamy nárok poškodeného voči poisťovateľovi zo zákonného zmluvného poistenia škodcu upravený v § 15 ods. 1 zákona o povinnom zmluvnom poistení je posilnením postavenia poškodeného pri tomto type náhrady škody. Ide o zvýšenú ochranu poškodeného, aby jeho právo na

náhradu škody bolo garantované aj vtedy, ak poistený porušil poistnú zmluvu takým spôsobom, že by poistovateľ vo vzťahu k nemu síce mohol odmietnuť plnenie z poistenia zodpovednosti, ale nemôže tak urobiť vo vzťahu k poškodenému.

25. Aj napriek tomu, že zákon o povinnom zmluvnom poistení výslovne neupravuje nárok poisteného voči poistovateľovi na náhradu toho, čo priamo poistený (škodca) ako náhradu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla uhradil poškodenému, zmyslu a účelu právnej úpravy, ktorou je poistná ochrana zodpovednej osoby (poisteného) a jej právo, aby za neho poistovateľ náhradu škody zaplatil priamo poškodenému, by odporoval taký názor, podľa ktorého by poistený nemal právo, aby mu poistovateľ uhradil to, čo poškodenému na náhradu škody poistený (škodca) ako priamy zodpovedný subjekt zaplatil, teda, že by nemal nárok na refundáciu takéhoto plnenia (regresný nárok poisteného voči poistovateľovi, ktorý neplnil poškodenému, hoci plniť mal). Všeobecné poistné podmienky pre poistenie zodpovednosti za škodu spravidla stanovujú, že v prípade náhrady škody priamo škodcom poškodenému, ak tento nárok spadá pod rozsah poisteného krytia, bude táto úhrada škodcovi (poistenému) zo strany poisťovne kompenzovaná. Ak si poškodený svoj nárok na náhradu škody žalobou uplatní iba voči poistenému (škodcovi), nemá to žiaden vplyv na poistný vzťah medzi poisteným a poistovateľom a ani právne postavenie poisteného sa tým nemôže zhoršiť. Poistený preto môže následne od poistovateľa žiadať náhradu toho, čo na základe súdneho rozhodnutia poškodenému z titulu jeho zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uhradil (viď obdobne uznesenie NS SR sp. zn. 4Cdo/5/2020 z 21. októbra 2020).

26. Dovolací súd teda dospel k záveru, že žalobcami uplatnený nárok voči poistovateľovi je nárokom regresným, vyplývajúcim z poistenia zodpovednosti žalobcu za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, ktorý nahrádza plnenie poisteného poskytnuté poškodenému na náhradu škody spôsobenej motorovým vozidlom poisteného škodcu. Žalobcovia 1/ a 2/ sú osoby zodpovedné za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla povinne zmluvne poisteného u žalovanej (EVČ: I. XXX W.). Podstatou tohto druhu poistenia zodpovednosti za škodu je totiž právo poisteného (škodcu), aby za neho poistiteľ nahradil poškodenému to, čo je mu on sám povinný plniť z titulu zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (§ 427 OZ, § 4, § 15 ods. 1 zák. zákona o povinnom zmluvnom poistení). Regresný nárok poisteného voči poistovateľovi nie je ani nárokom na náhradu škody, pretože ak poistený spôsobí škodu, je za spôsobenú škodu zodpovedný (je povinný škodu nahradiť) a poistovateľ sa nestáva osobou zodpovednou za škodu na miesto neho. Poistený však má v zmysle zákonnej úpravy poistenia jeho zodpovednosti za škodu nárok, aby v zmysle uzavretej poistnej zmluvy o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla poistovateľ za neho nahradil poškodenému preukázané nároky na náhradu škody. Podstatným vo vzťahu poistovateľ a poistený je práve dohodnutý poistný vzťah (zákonné i zmluvné poistné podmienky), pretože ten limituje rozsah povinnosti poistovateľa plniť poškodenému, možnosti odmietnutia plnenia vo vzťahu k poistenému, ale aj rozsah prípadného regresného nároku poistovateľa voči poistenému, ak poistovateľ za poisteného plní priamo poškodenému. Z práv a povinností vyplývajúcich z poistného vzťahu možno vyvodiť aj rozsah regresného nároku poisteného voči poistovateľovi, ak plnil poistený priamo poškodenému, pričom poistovateľ plnenie poškodenému neposkytol. Právo zodpovedajúce regresnému nároku si tak poistovateľ, ako aj škodca musia vzájomne uplatniť. Poistený (škodca) má voči poistovateľovi nárok na úhradu plnenia poskytnutého poškodenému na náhradu škody (čo vyplýva z jeho práva, aby náhradu škody za neho plnil poistovateľ priamo poškodenému - § 4, § 15 ods. 1 veta prvá zákona o povinnom zmluvnom poistení), avšak v prípade uplatnenia nárokov poistovateľa zodpovedajúcim právom poistovateľa odmietnuť sčasti alebo celé plnenie (§ 5, § 7 zákona o povinnom zmluvnom poistení), prípadne zodpovedajúcim právom poistovateľa na náhradu plnenia podľa § 12 zákona o povinnom zmluvnom poistení, môže byť výška tejto regresnej náhrady poistenému nižšia ako plnil poškodenému na náhradu škody, prípadne žiadna. Teda, ak poistený (škodca) plní priamo poškodenému, tak poistovateľ je mu povinný nahradiť toto jeho plnenie s tým, že môže voči nemu uplatniť výhrady v rozsahu poistných limitov, resp. v rozsahu zníženom o plnenie, ktoré môže poistovateľ voči poistenému sčasti alebo celkom odmietnuť plniť zo zmluvných alebo zákonných dôvodov, alebo ktoré by inak mohol uplatniť v rámci nároku vyplývajúceho z § 12 zákona o povinnom zmluvnom poistení (regresný nárok poistovateľa). To znamená, že plnenie poistovateľa voči

poistenému, ktorý uhradil sám náhradu škody poškodenému, nemusí byť v konečnom dôsledku v rovnakej výške, ako bola uhradená náhrada škody poisteným poškodenému.

27. V tejto spojitosti je potrebné nároky poškodeného odlišovať od úpravy vzťahu medzi poisteným a poisťovateľom. V danom prípade nastala situácia, keď poškodení si uplatnili nárok na náhradu škody a nemajetkovej ujmy vzniknutej v dôsledku poistnej udalosti spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, avšak iba voči škodcovi - vodičovi - v danom spore ako žalobca 1/ a poistenému, v danom spore ako - žalobca 2/ na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 15C/213/2013. Voči Š. Č. titulom všeobecnej zodpovednosti za škodu podľa § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka a voči A. S. titulom všeobecnej zodpovednosti za škodu podľa § 420 Občianskeho zákonníka. Okresný súd Martin na základe rozsudku č. k. 15C/213/2013-529 zo dňa 25. mája 2018 čiastočne v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 10Co/249/2018 zo dňa 30. apríla 2019 uložil škodcom v predmetnom spore žalobcom 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne zaplatiť poškodeným nárok na náhradu škody a nemajetkovej ujmy v peniazoch. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že zo vzťahu k žalobcom ako poisteným a žalovanej ako poisťovateľ, vyplýva právo žalobcov na náhradu plnenia, ktoré poskytli poškodeným (regresný nárok poisteného). Tento nárok ako už bolo vyššie uvedené nie je náhradou škody, ani nárokom na vydanie bezdôvodného obohatenia, avšak nie je svojou podstatou ani poistným plnením, (to sa totiž poskytuje poškodenému), ale kompenzuje majetkovú ujmu poisteného vzniknutú v dôsledku úhrady oprávneného nároku poškodených, ktorého uhradenie mal kryté poistením jeho zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Žalobca ako zodpovednostný subjekt mal plniť sám, ale zároveň mal nárok, aby za neho plnil poisťovateľ priamo poškodenému, čo sa v danom prípade ani po právoplatnosti rozhodnutia súdu o výške náhrady škody, nestalo. Poisťovateľ pri poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla poistné plnenie, ktorým sa nahrádza táto škoda neposkytuje poistenému, ale priamo poškodenému (§ 4 a § 15 ods. 1 zákona o povinnom zmluvnom poistení). Ak poistený škodu poškodenému sám nahradí, poisťovateľ sa nezabýva svojej povinnosti refundovať výplatu škody poistenému, pokiaľ poistený neprekročil rámec ustanovený právnymi predpismi o náhrade škody. Ak tento rámec poistený prekročí, poisťovateľ mu bude maximálne refundovať len toľko, koľko bol poistený zo zákona povinný uhradiť.

28. Dovolací súd pri posudzovaní premlčania najskôr poukazuje na rozhodovaciu prax pri posudzovaní premlčania obdobného regresného nároku poisťovateľa voči poistenému (vyplývajúci z § 12 zákona o povinnom zmluvnom poistení). Podľa R 36/1980 „Právo poisťovne domáhať sa na poistenom, ktorý spôsobil škodu v stave zníženej schopnosti viesť motorové vozidlo po požití alkoholu náhrady sumy vyplatenej poškodenému podľa ustanovenia § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky č. 423/1991 Zb. [teraz § 12 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. a) zákona o povinnom zmluvnom poistení], sa premlčí v trojročnej premlčacej lehote od vyplatenia škody poškodenému (§ 101 OZ)“. Rovnako aj podľa R 52/2004: Právo poisťovne voči poistenému na náhradu vyplateného poistného plnenia, ktorým bola nahradená škoda tretej osobe spôsobená poisteným, sa premlčujú v trojročnej premlčacej dobe (§ 101 Občianskeho zákonníka.). K uvedenému rozhodnutiu súd dospel z dôvodu, že nakoľko škoda poškodeného bola nahradená zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, nárok uplatnený navrhovateľom podľa § 11 ods. 2 vyhlášky č. 423/1991 Zb., nie je nárokom na náhradu škody, ale osobitným nárokom, ohľadom ktorého platí všeobecná trojročná premlčacia doba. Dovolací súd aj s prihliadnutím na posudzovanie regresného nároku poisťovateľa voči poistenému, konštatuje, že právo poisteného z poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenej prevádzkou motorového vozidla voči poisťovateľovi na náhradu poisteným uhradenej náhrady škody poškodenému (regresný nárok poisteného voči poisťovateľovi) je osobitným nárokom poisteného voči poisťovni vyplývajúcim z poistného vzťahu a skutočností, že aj napriek uzavretému poisteniu zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, poisťovateľ odmietol poškodeným plniť a náhradu škody uhradil poškodeným priamo poistený (škodca) z titulu jeho zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Ide o regresný nárok poisteného voči poisťovateľovi ako nárok poisteného (škodcu) z poistenia jeho zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla na náhradu plnenia poskytnutého poisteným poškodenému/poškodeným z titulu jeho zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Tento nárok poisteného sleduje primárny cieľ poistenia zodpovednosti za spôsobenú škodu a síce kompenzáciu majetkovej ujmy poisteného v

dôsledku úhrady oprávneného nároku poškodeného na náhradu škody, ktorú mal plniť z titulu zákonného zmluvného poistenia poisťovateľ priamo poškodenému (i keď si poškodený priamo nárok voči poisťovateľovi neuplatnil). Keďže regresný nárok poisťovateľa voči poistenému sa premlčuje v 3-ročnej všeobecnej premlčacej lehote, nie je daný žiaden zákonný, či iný rozumný dôvod, prečo by nahliadanie na premlčanie a beh premlčacej lehoty týchto vzájomných regresných nárokov v rámci spravodlivého usporiadania vzťahov malo byť odlišné (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obdo/2/202 z 29. apríla 2022). Dovolací súd potom uzatvára, že regresný nárok poisteného voči poisťovateľovi sa premlčuje vo všeobecnej 3-ročnej premlčacej dobe (§ 101 OZ), ktorá začína plynúť odo dňa nasledujúceho po vyplatení náhrady škody poškodenému zo strany poisteného, pretože to je deň kedy poistený mohol uplatniť tento regresný nárok voči poisťovateľovi prvý krát.

29. Z uvedených dôvodov dovolací súd konštatuje, že odvolací súd dospel k správne právnemu názoru ohľadne posúdenia právneho titulu uplatneného nároku žalobcov, že regresný nárok poisteného voči poisťovateľovi sa premlčuje vo všeobecnej 3-ročnej premlčacej dobe podľa § 101 Občianskeho zákonníka, ktorá začína plynúť odo dňa nasledujúceho po vyplatení náhrady škody poškodenému zo strany poisteného, pretože to je deň, kedy poistení môžu uplatniť tento regresný nárok voči poisťovateľovi prvýkrát. K úhradám žalobcov voči poškodeným dochádzalo počnúc od 28. augusta 2019 a neskôr, preto je zrejmé (keďže žaloba vo veci bola podaná na súd prvej inštancie dňa 04. mája 2020), že uvedený regresný nárok žalobcov voči žalovanej nie je premlčaný.

30. Vzhľadom na to, že rozsudok odvolacieho súdu je z hľadiska napadnutého právneho posúdenia správny, dovolací súd dospel k záveru, že podané dovolanie nie je dôvodné a preto ho zamietol (§ 448 CSP).

31. Žalobcovia 1/ a 2/ boli v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešní (§ 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP), preto im dovolací súd proti žalovanej priznal v súlade s § 262 ods. 1 CSP nárok na náhradu trov dovolacieho konania s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník ä§ 262 ods. 2 CSP).

32. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.